

Bătrânul „om al comunității”

Din naștere sunt englez, dar am venit deja în anii tineri la Stockholm, capitala Suediei, unde tatăl meu se statornicise. În orice caz, *statornicit* este cu greu expresia corectă, pentru că iubitul meu tată era numai rar acasă. De la moartea mamei mele, pe care abia dacă am cunoscut-o, el s-a consacrat cu totul afacerilor sale, care-l chemau ba acolo, ba dincolo, și îi lăsa, așa cum mă temeam, puțin timp pentru alte lucruri. Toată năzuința sa era îndreptată spre a-și lăsa cândva în urmă singurul fiu și moștenitor, bogat și ca mare negustor.

Ca să-mi facă parte de o educație și o instruire bună, tatăl meu m-a dat, de la vârsta de șase ani, în mâinile unui prieten și pedagog excelent, domnul doctor Schwernel, care conducea împreună cu soția sa un institut de băieți în Stockholm. Doctorul Schwernel era fratele unui asociat al tatălui meu. Un al treilea asociat era unchiul meu, Karl Wracksland, soțul mătușii Alice, singura soră a mamei mele decedate. Unchiul Karl era suedez, ca și domnul Schwernel, dar trăise mulți ani în Anglia și acolo, cum spunea tatăl meu, și-a găsit fericirea. Tata și el erau bărbați de același fel, cu un caracter onest, sincer. Pentru mine, unchiul Karl era unchiul cel mai bun. După el mi-am primit numele. Deoarece el nu avea copii, toată simpatia lui eram eu și eram considerat, în general, ca viitorul său moștenitor.

Deși îl vedeam relativ puțin pe tatăl meu - în afară de vacanțele scurte, în care el mi se dedica după posibilități și atunci mă și răsfața în orice privință -, eram atașat de el cu mare dragoste, iar durerea mea n-a cunoscut limite când într-o zi - era cu o lună înainte de cea de-a unsprezecea aniversare a mea -, mi s-a comunicat că vaporul cu care tatăl meu plecase de curând la Londra, la intrarea în strâmtoare a eșuat în nisip, iar tatăl meu și-a pierdut viața împreună cu mulți alții. Unchiul Karl și mătușa Alice se aflau la vremea aceea în Indiile de Vest și nu erau așteptați să se întoarcă înainte de un an. Mă simțeam nespus de singur și părăsit. Până acum nu știusem nimic despre doliu și suferința adevărată. Domnul și doamna doctor Schwernel au făcut pentru mine exact ce erau datori și m-au păzit ca pe un copil. Ei îmi dăduseră o instrucție grijulie și m-au învățat multe lucruri folositoare. Dar nu-mi povestise nimeni despre Dumnezeu dragostei și cum poate El să ajute și să mângâie în toate situațiile. Toți cei care mă înconjurau nu știau nimic despre spiritul și puterea unei credințe vii. Și astfel n-a putut nimeni să mă mângâie bine în acele zile. Toate cuvintele prietenoase și bine intenționate nu făceau decât să-mi simt cu atât mai mult pierderea și în durerea mea copilărească plângeam cu glas tare după tatăl meu.

Educatorii mei au considerat în cele din urmă ca fiind lucrul cel mai bun, să mă îndepărteze de tot pentru o vreme de Stockholm. Ei sperau că într-un mediu cu totul nou mi-aș uita mai repede pierderea. Deoarece nu aveam rude în apropiere, la care m-ar fi putut trimite, domnul Schwernel, asociatul tatălui meu, mi-a pus la dispoziție pentru ședere vila sa de la țară din Gotland. Ca să am anturaj, trebuiau să vină cu mine la Gotland și cei trei fii ai săi, care au fost și ei complet educați în institut, deoarece și ei erau orfani de mamă.

Gotland este o insulă la Marea Baltică și anume, o parte deosebit de roditoare a regatului suedez. Verile sunt acolo mai lungi și iernile mai scurte decât în restul țării. În partea de sud a insulei se înșiră o moșie lângă alta, în timp ce partea de nord este predominant regiune păduroasă, în care sunt răspândite văi plăcute cu râuri și lacuri frumos situate, domiciliu pentru bătlan și lebăda sălbatică. În apropierea unui astfel de lac, într-o vale adăpostită de o mare pădure de brazi, era situat conacul lui Schwernel.

Era o zi frumoasă de aprilie când domnul Schwernel i-a adus pe cei trei fii ai săi și pe mine, cu vaporul care circula numai o dată pe săptămână de la Stockholm la Wisby, singurul oraș mai mare de pe insulă, și de acolo mai departe cu trăsura în valea împădurită. Casa, care era construită după

obiceiul suedez, din grinzi puternice de brad, era situată într-o livadă mare, frumoasă, cu un loc de joacă vast. Casa nu era foarte mare, dar cu stilul ei arhitectonic simplu, cu înaltul acoperiș cu fronton, pe care o pereche de berze tocmai își făcuseră cuib, făcea o impresie deosebit de confortabilă. În lung și-n lat nu mai exista decât o singură casă omenească, o gospodărie țărănească, situată izolat între câmpurile sale, care aparținea unui țăran pe nume Trenick.

Firește că tinerii Schwernel salutaseră cu bucurie ideea să poată să spună pentru o vreme mai lungă adio școlii, ca, liberi de orice constrângere, numai sub supravegherea doamnei Elsan, menajera blândă, bătrână, să poată să facă și să lase ce le place în iubita lor vale a pădurii. Această libertate au și utilizat-o cât mai îmbelșugat, de îndată ce tatăl lor a fost plecat. Veselia cu care umblau încolo și încoace prin pădure și pe câmp era molipsitoare și am început și eu, încântat de multele frumuseți din natura liberă a lui Dumnezeu, să mă bucur din nou de viața mea și să capăt plăcere de joc și sport. Dar n-avea să rămână mult timp așa.

Cei trei Schwernel și eu nu ne înțeleseserăm niciodată deosebit de bine. Ei nu erau deloc băieți răi, dar aveau o aroganță puternic pronunțată și puțin sentiment, ca majoritatea oamenilor aroganți. Nu vreau să spun că n-ar fi avut pentru mine o milă adevărată, când a venit vestea îngrozitoare despre accidentul vaporului și despre moartea tatălui meu. Știu, de asemenea, că i-au promis tatălui lor, la îndemnurile sale insistente, să-mi arate dragoste și amabilitate. Dar obiceiurile vechi câștigă repede superioritate asupra intențiilor bune și când am fost lăsați din nou în voia noastră, contrastele dintre noi s-au manifesta curând iarăși mai puternic. Ne certam pentru orice fleac, pentru orice obiect care putea să cadă pe mâna băieților. Lupta cea mai aprigă era când era vorba despre diferitele noastre țări natale. Ei ponegreau Anglia și eu ocăram Suedia, cu toate că pe atunci știam puține lucruri despre patria mea, o apăram în felul băieților, cât mai tare și fără nicio stăpânire. Băieții Schwernel aveau avantajul că-mi erau superiori, nu numai ca număr, ci și ca ani. Cel mai mare avea șaptesprezece ani, cel mai mic avea doisprezece ani. Eram singur, ca străin în fața celor trei, și, firește, eram mereu învins. Nimeni nu-mi lua partea. Doamna Elsan se consacră total menajului și eu cred că nici ea nu putea să mă sufere prea bine, pentru că eu nu găseam multe lucruri bune la suedezi. Familia Trenick, care erau oameni foarte plăcuți și cărora le-am făcut frecvent câte o vizită, aveau prea mult de lucru în casă și pe câmp. În plus, m-ar fi înțeles destul de greu. Așa că nu aveam pe nimeni înaintea căruia să pot să-mi vărs inima. Mă simțeam singur și neînțeles. Nu-i de mirare că în singurătatea mea simțeam din nou amară pierderea mea dureroasă. Când cei trei tovarăși ai mei se certau cu mine pentru ceva oarecare, ce făcusem sau spuseseam, când mă tratau cu ghionturi sau mă izgoneau de pe locul de joacă cu vorbe grosolane, atunci mă furișam de acolo în vreun locșor ascuns de sub stuful lung, verde, de pe malul lacului sau de sub tufe de alun și ienupăr, care înconjurau câmpurile familiei Trenick, și strigam, plângând amarnic după tatăl meu, prin moartea căruia rămăsesem în urmă așa de părăsit în țară străină.

Deja la prima mea vizită la familia Trenick îmi atrăsese atenția un om bătrân, pe care de atunci l-am și văzut de mai multe ori, dar căruia îi acordasem puțină atenție. Bătrânul avea părul alb ca zăpada și avea o statură uscățivă, încovoiată de povara anilor. Hainele sale erau dintr-o țesătură mai aspră decât cele ale țăranilor lângă vatra cărora ocupa un locșor foarte modest. El era, de fapt, un așa-numit „om al comunității”, aceasta înseamnă că el aparținea celei mai de compătimit clase de oameni bătrâni, fără mijloace materiale și care erau singuri, care erau întreținuți de comunitatea lor și în acest scop erau adăpostiți într-o familie oarecare, de cele mai multe ori de țărani, contra unei taxe corespunzătoare. Cei din familia Schwernel își istoriseau că doamna Trenick, care era de-a dreptul econoamă, număra orice felie de pâine și orice castronaș de lapte acru pe care le primea bătrânul. Dar aceasta părea să-l deranjeze puțin pe bătrânul Erich, cum era cunoscut de toți, la fel de puțin ca faptul că era un sărman „om al comunității”. El făcea permanent o impresie mulțumită, ba chiar veselă. În glasul său era un sunet vioi, chiar dacă nu spunea nimic altceva decât bună ziua și pe fața bătrână, ridată, cu trăsăturile serioase, era așa de multă bunătate și

cordialitate, încât mie mi se părea mai frumoasă decât cea mai tânără și mai frumoasă față de la fermă. Bătrânul Erich se făcea util familiei Trenick în toate felurile. În timp ce cu o mână pricepută împlotea paie pentru pălării sau confecționa alte lucruri utile, la care cânta cântece vesele cu un glas limpede, puternic pentru vârsta sa, păzea grijuliu ca animalele de pe pajiște să nu fugă acolo unde nu aveau ce căuta.

Bătrânul trebuie să fi observat statul meu așa, degeaba, pentru că într-o zi, când mă retrăsesem din nou în una dintre ascunzătorile mele, după o ceartă deosebit de violentă cu camarazii mei, și, hohotind tare, strigam după tatăl meu, o mână ușoară s-a așezat deodată pe umărul meu și o voce joasă, care suna prietenos, a spus în spatele meu:

„Oare de ce plângi așa, băiatul meu?”

Am sărit în sus. Bătrânul Erich stătea acolo cu împletitura sa de paie în mână și s-a aplecat peste gard spre mine. Oricând altcândva sigur aș fi considerat sub demnitatea mea să vorbesc cu un sărman om al comunității, dar în durerea mea, cuvintele sale prietenoase m-au impresionat binefăcător și atât cât mi-au permis lacrimile care acum curgeau și mai tare, i-am povestit omului plin de compătimire toată povestea mea. După aceea s-a cățarat peste gard, dincoace, la mine, s-a așezat lângă mine, mi-a șters lacrimile cu mâna sa subțire, ofilită și a spus:

„Nu plânge, băiatul meu. Chiar dacă vaporul s-a făcut țandări în furtuna groaznică, tu mai ai totuși mereu un Tată și Prieten.”

„Cum? El mai trăiește? Nu s-a înecat?”, am izbucnit eu, deoarece la această remarcă s-a iscat în mine o copilărească speranță, că tatăl meu putea, poate în mod miraculos, așa cum citisem uneori în cărțile de povești, să fi fost salvat.

Bătrânul a clătinat din cap.

„Nu aceasta am vrut să spun”, a spus el. „Dar chiar dacă iubitul tău tată nu mai este pe pământ, tu totuși ai mereu un Tată, și anume, un Tată care nu poate niciodată să moară și să se schimbe. Și eu, la fel, am un asemenea Tată.” La ultimele sale cuvinte, fața lui a strălucit. „Tu crezi că eu sunt sărac și singur”, a continuat el, „și așa și arată. Dar în realitate am un Tată care este mai mare decât toți împărații pământului, mai înțelept decât oamenii cei mai înțelepți și a Cărui dragoste nu poate să fie comparată cu nicio dragoste pământească. În plus, mai am un Prieten cum niciodată vreun om n-a avut unul mai bun, pentru că nicio îndepărtare între noi, nicio nenorocire și nicio faptă, oricât de greșită din partea mea, nu-L pot determina vreodată să renunțe la mine sau chiar și numai să mă neglijeze.”

„Este posibil așa ceva?”, am întrebat eu, uitându-mi suferința din cauza uimirii. Nu știam bine ce să cred despre bătrân. „Dacă aveți asemenea prieteni”, am continuat eu după o pauză, „atunci să facă aceștia ceva pentru dumneavoastră și să nu vă lase să locuiți la familia Trenick ca om sărac al comunității!”

„Tu nu știi câte au făcut deja Prietenii mei pentru mine”, a răspuns Erich zâmbind. „Este mai mult decât pot eu să-ți spun. Și ei vor face mai mult pentru mine. Mai am de așteptat lucruri minunate, lucruri pe care nici nu pot să le descriu și pe care nici tu n-ai putea să ți le imaginezi. Firește că acum sunt un om sărac al comunității, dar numai de aceea, pentru că Tatăl meu consideră acest fel de școală ca necesar pentru mine, pentru calea cea mai sigură ca să mă ducă acasă, în minunata Sa casă a Tatălui.”

La aceste cuvinte trebuie să fi arătat destul de consternat, pentru că bătrânul a arătat cu degetul spre cer, care se boltea fără nori deasupra noastră și a strigat: „Privește acolo sus și contemplă eternul albastru - cât de sus și de limpede se întinde peste cețurile care atât de des învăluie și

întunecă acest sărman pământ, peste furtunile care îl zguduie! Privește, tocmai acolo este casa Tatălui meu. Doar cunoști rugăciunea Domnului nostru Isus, pe care i-a învățat pe ucenicii Săi s-o spună, și care începe cu cuvintele: «Tatăl nostru care ești în *ceruri*»? Da. Și tu ai auzit despre El, singurul Fiu preaiubit al lui Dumnezeu, «că El, bogat fiind, S-a făcut sărac pentru noi, ca, prin sărăcia Lui, noi să fim îmbogățiți» [2 Corinteni 8.9]. El a venit pe pământ și aici a murit pe cruce pentru noi, oamenii păcătoși, «Cel drept pentru cei nedreți, ca să ne aducă la Dumnezeu» [1 Petru 3.18]. Iată, aceștia sunt Prietenii mei. Și ei vor să fie și ai tăi, băiatul meu. Dumnezeu, care l-a luat pe tatăl tău de lângă tine - fără îndoială că El a făcut-o cu o intenție înțeleaptă și bună, pe care tu acum n-o cunoști, dar mai târziu, vreodată, o vei cunoaște -, El Însuși Se numește „Tatăl orfanilor”. Ei îți stau în mod deosebit pe inimă și El dorește să fie totul pentru ei. Cine îl cunoaște pe Dumnezeu ca pe Tatăl Său, acela nu mai trebuie să se simtă niciodată părăsit. În Cuvântul Său citim: «Dacă Dumnezeu este pentru noi, cine este împotriva noastră? El, care, în adevăr, nu L-a cruțat pe propriul Său Fiu, ci L-a dat pentru noi toți, cum nu ne va dărui, de asemenea, toate împreună cu El?» [Romani 8.31,32] Ai o Biblie? Am auzit odată că în Anglie fiecare om are una. Și noi, în Suedia, avem această Carte prețioasă, mulțumim lui Dumnezeu!, dar mulți oameni n-au niciuna în posesia lor. Eu am o Biblie, Ea este tot ce pot să spun că este proprietatea mea, pentru că și hainele mele aparțin comunității. În această Biblie sunt notate numele copiilor mei, cu ziua nașterii și a morții, ca și ultimele cuvinte ale soției mele muribunde, care erau o rugăciune pentru fiul nostru cel mai mic, care ne-a părăsit acum mult timp, pe când încă mai locuiam sus, în Norrland, fără să asculte de sfaturile părinților săi. S-a dus pe un vapor englezesc, care venea pe vremea aceea pe coasta Norrlandului, unde aveam o mică fermă, și de atunci n-am mai auzit niciodată nimic despre el. Poate că de mult și-a găsit mormântul în mare. La cinci ani după ce Karl ne-a părăsit, ferma noastră a căzut pradă flăcărilor. Apoi mi-am vândut câmpurile și am căutat să câștig întreținerea familiei mele în alt mod. Dar n-a fost voia Tatălui meu ceresc ca să reușesc ceva în lumea aceasta. Într-adevăr, n-am dus niciodată lipsă, datorită îngrijirii Sale milostive, totuși, soarta mea a fost sărăcia. Acum trăiesc deja de mulți ani pe această insulă, pe care am fost fixat în cele din urmă. Soția și copiii au plecat toți înaintea mea în acea țară mai bună. Am rămas singur cu Biblia mea. Ea este scumpă și valoroasă pentru mine, cu toate că nu mai pot să citesc din ea de zece ani, deoarece tensiunea pentru ochii mei bătrâni este prea mică. Din fericire, pe vremuri am citit cu atât mai zelos din ea, așa că multe dintre minunatele ei cuvinte s-au întipărit în memoria mea. Îți voi împrumuta Biblia, băiatul meu. Poți să găsești în ea o comoară, care este mai mare decât toate comorile lumii.

Am ascultat vorbirea bătrânului Erich cu mare atenție. Ea a dat o direcție cu totul nouă gândurilor mele. Niciodată mai înainte nu vorbise nimeni într-un asemenea fel cu mine și chiar niciodată mai înainte n-am primit o îndrumare care să-mi fi atins inima așa ca aceasta. Când bătrânul s-a dus încasă și mi-a adus o Biblie mică, foarte folosită, m-am rușinat să-i mărturisesc că eu posedam o Biblie Saffiano fină, cu margini aurite, dar care rămăsese în Stockholm și care chiar și pe vremuri fusese pusă în drepturile ei numai când mergeam vreodată la biserică.

Mă bucuram pentru mica Biblie uzată de atâta citit. Bătrânul Erich mi-a arătat pasajele pe care mi le-a numit în povestirea sa. Mi-a arătat și numele copiilor săi, cu ziua nașterii și a morții lor. Erau șapte cu tot cu neascultătorul Karl, care părăsise casa părintească pentru totdeauna. Am citit și rugăciunea mamei, care îl predase lui Dumnezeu pe fiul ei cel mai tânăr, rățacit, pentru ca la timpul Său să-l aducă înapoi, la turma bunului Păstor.

Începând din ziua aceasta, bătrânul Erich și eu am fost prieteni. De multe ori stăteam împreună pe malul însorit al lacului. Eu îi citeam bătrânului cu glas tare din Biblia sa suedeză și el îmi explica pasajele pe care eu nu le înțelegeam. Orele pe care le-am petrecut astfel în compania bătrânului au devenit pentru mine izvorul celei mai bogate binecuvântări. Bătrânul Erich era unealta ca eu să-L cunosc pe bunul Păstor ca Mântuitor al meu. Mi s-a întâmplat ca odinioară împăratului Ezechia,

căruia suferința amară i se transformase în mântuire, astfel că a putut să mărturisească: «ai aruncat înapoi Ta toate păcatele mele» (Isaia 38.17). Efectul acestei mari transformări pentru viața mea și pentru obiceiurile mele n-a întârziat. Certurile mele cu băieții Schwernel au devenit mai puțin frecvente și încetul cu încetul au încetat de tot, odată pentru că mă întâlnea mai puțin cu ei, dar și pentru că eu, prin îndrumarea lui Erich am învățat din Cuvântul lui Dumnezeu să dau răspunsuri „blânde”. La început au râs strașnic de mine că stăteam degeaba cu un bătrân om al comunității în spatele tufelor și a gardurilor și visam cu ochii deschiși. Dar pentru că nu mă supăram ca mai înainte pentru aceasta, au renunțat curând și m-au lăsat în pace.

Astfel trecea frumoasa perioadă. În ultima zi de vacanță a venit domnul Schwernel ca să-și ia din nou fiii la Stockholm. Eu am putut să aleg dacă voiam să merg cu ei sau să rămân singur la Gotland, cu doamna Elsan, până venea unchiul meu, Karl. El scrisese că el și mătușa Alice se gândeau să se întoarcă în curând definitiv la Stockholm și apoi mă vor lua la ei de tot, deoarece tatăl meu l-a numit ca tutore al meu. Aceasta era o veste îmbucurătoare. Unchiul Karl și mătușa Alice mă iubeau ca pe propriul lor copil și cu siguranță o voi duce bine la ei. Deoarece nu mă atrăgea foarte tare înapoi în institut, m-am hotărât să rămân acolo, până la sosirea rudelor mele, la doamna Elsan, care mă putea suferi mult mai bine de când îmi încetasem atacurile împotriva băieților Schwernel și a țării lor. În felul acesta puteam să mă mai bucur puțin de compania bătrânului meu prieten, de care îmi părea foarte rău să-l părăsesc. În tăcere speram că voi reuși să-l conving pe unchiul meu, pe care îl cunoșteam ca pe un om nobil, să-i poarte de grijă bătrânului Erich, astfel încât el să nu mai fie dependent de „econoama” doamnă Trenick. Cred că scumpul om bătrân se bucura la fel ca mine pentru perspectivele mele fericite. Ele îi dădeau prilejul să-mi arate din nou cât de prietenos acționa mâna lui Dumnezeu asupra mea.

Au trecut săptămâni și odată cu apropierea verii, pe insulă se făcea tot mai frumos. De multe ori ședeam acum, bătrânul meu prieten și eu, sub castanii umbroși și sub pomii parfumați de tei și de salcâm, și citeam și vorbeam împreună ca bunicul și nepotul.

„Mi se pare ca o minunată providență a lui Dumnezeu”, a spus Erich într-o zi pe când îmi povestise din nou despre Norrland, îndepărtata sa patrie, și despre ai săi, „că, așa cum atunci a fost un vapor englezesc cel care l-a luat cu sine pe băiatul meu, acum a trebuit să vină aici un băiat englez, ca să-mi citească din vechea mea Biblie. Îmi vei lipsi foarte mult când unchiul tău te va lua în casa lui mare, la Stockholm, dar rugăciunile mele te vor însoți. Sper că nu vei uita niciodată ce am citit și am vorbit împreună. Păstrează-L pe Isus tot timpul în memoria ta, dragul meu băiat! El, care a devenit Domnul și Mântuitorul tău, este Prietenul tău cel mai bun și mai loial. Tu te întorci într-un mediu bogat. Acolo să nu uiți niciodată că numai comorile adunate de noi pentru cer sunt cele care nu pot să fie distruse de molii și rugină, nici furate de hoți. Tot ce este pământesc este trecător.”

Ședeam pe un trunchi de copac bătrân, acoperit cu mușchi, în fața unei mari pășuni, pe care pășteau oile lui Trenick. Era o după-amiază frumoasă de vară. Eu ascultam, atent ca de obicei, cuvintele bătrânului meu prieten, când, deodată, marele câine ciobănesc a început să latre tare. Ne-am uitat și am văzut cum unul dintre fiii țaranului Trenick îi arăta unui străin drumul transversal peste pajiște. Am sărit în sus cu un strigăt de bucurie și am fugit în întâmpinarea străinului. Îl recunoscusem pe unchiul meu, Karl. Și el mergea repede spre mine și m-a prins în brațele sale. Plângeam amândoi. Dar tristețea mea n-a durat de data aceasta foarte mult. După ce îi povestisem unchiului meu pe scurt cum mi-a mers și ce prieten găsisem în bătrânul Erich, am mers amândoi spre el. Bătrânul om ședea încă pe locul său, cu ambele mâini sprijinite pe toiagul său. Privirea sa era fixată pe trăsăturile unchiului Karl. Deodată s-a oprit și acesta. Pe fața lui se citea o surprindere nemărginită și părea să-l apuce o emoție profundă. Eu nu știam ce trebuia să însemne aceasta. Bătrânul om al comunității s-a ridicat acum greoi, a făcut un pas spre noi și a spus:

„Iertați-mă, domnul meu. Am avut cândva un fiu care...”

„Numele dumneavoastră este Erich Wracksland și sunteți din Norrland?”, a întrebat unchiul meu.

„Da, ambele sunt corecte”, a răspuns bătrânul liniștit, „și tu” - la aceste cuvinte i s-a frânt glasul - tu ești Karl, fiul meu cel mai tânăr, de mult pierdut, care în anii mei bătrâni îmi este dat înapoi prin Dătătorul tuturor darurilor bune.”

Și sărmanul om al comunității și unchiul meu înstărit s-au îmbrățișat, iar unchiul meu plângea cum nu-l mai văzusem niciodată plângând. Erau în realitate tată și fiu - despărțiți mulți, mulți ani din cauza neascultării celui din urmă, dar, în sfârșit, aduși din nou împreună prin înțelepciunea și bunătatea Celui care are toate lucrurile în mână. Sa și le conduce minunat.

Cred că toată comunitatea din Gotland, unde Erich trăise în ultimii ani așa de liniștit și de modest, nebăgat în seamă de nimeni, s-a bucurat când a aflat ce întorsătură se petrecuse în viața bătrânului om, că el mai avea un fiu și că acest fiu venise ca să-l ia la sine, la Stockholm, în casa lui mare. Unchiul Karl a făcut totul ca să-și repare din nou nedreptatea din tinerețe față de tatăl său. Amurgul vieții bătrânului Erich a fost, prin dragostea copiilor săi, unul fără griji și plin de bucurie. Pacea adâncă, de care inima lui se bucurase chiar și în cea mai tristă și mai singuratică perioadă a vieții sale, el a păstrat-o până la sfârșit. Prin el a învățat și fiul său să umble pe calea îngustă a credinței. Dar eu, pe care îl numea nepotul său, cu toate că și părul meu a încărunțit între timp, nu l-am uitat niciodată pe bătrânul prietenos, răbdător, plin de dragoste, care mi-a devenit prieten în tinerețea mea solitară, m-a învățat să privesc în sus, la Tatăl orfanilor și m-a condus la Isus, Mântuitorul meu.

Titlul original: „Der alte ‚Gemeindemann’”
din *Samenkörner* (Neue Folge 27) 1933, pag. 113-128.